

Mniej środków na wspólną politykę rolną po 2020

Surowce rolne:

- **Zboża:** Susza w Polsce i Niemczech przekłada się na niższe oczekiwania zbiorów zbóż w UE. W Polsce wg IUNG plony niektórych upraw mogą być co najmniej o 20% niższe w porównaniu do średnich wieloletnich. Pogarszają się także oczekiwania dot. zbiorów pszenicy w Rosji.
- **Mleko:** Maleje dynamika wzrostu produkcji mleka w UE, co może spowalniać spadki cen mleka. W czerwcu odnotowano pierwszy od 2016 spadek cen masła w relacji rocznej w Oceanii. Możliwe są obniżki cen masła w stosunku do rekordowych poziomów w 2017, jednak wciąż pozostanie ono drogie.
- **Mięso:** Wzrasta produkcja wołowiny w UE. Rosnący import i mniejsze wysyłki eksportowe mogą oddziaływać w kierunku spadków cen mięsa wołowego. Mimo znaczącego spadku sprzedaży do Chin, eksport wieprzowiny z UE pozostaje stabilny.
- **Owoce i warzywa:** W 2018 ceny malin ponownie spadną. Przyczyną będzie niski popyt w przetwórstwie a także wysoka podaż malin w Serbii oraz możliwe zwiększenie dostaw z Ukrainy. Na bardzo niskim poziomie kształtują się ceny malin letnich na początku sezonu skupu w Polsce.

Otoczenie rolnictwa:

- 1 czerwca KE przedstawiła propozycję budżetu na wspólną politykę rolną na lata 2021-2027. W porównaniu do obecnej perspektywy finansowej ma być on o 5% niższy i wynieść 365 mld EUR. Cięcia w mniejszym stopniu dotkną płatności bezpośrednich. Polska na ten cel otrzymać może 0,9% mniej niż w latach 2014-2020.

Ceny netto wybranych produktów rolnych w maju 2018

	Cena		Zmiana %	
	V.18	m/m	r/r	
pszenica konsumpcyjna (zł/t)	689,30	1,9	-3,9	
kukurydza paszowa (zł/t)	673,30	2,5	-3,3	
rzepak (zł/t)	1 503,00	1,1	-16,2	
kurczęta (zł/kg)	3,38	-0,1	5,2	
trzoda chlewna (zł/kg)	4,49	-1,2	-20,1	
mleko (zł/hl)*	132,17	-1,5	0,9	
jabłka (zł/kg)	2,20	3,3	39,2	

źródło: MRIRW, IERiGŻ-PIB, PKO Bank Polski

*cena w kwietniu

Departament Analiz Ekonomicznych

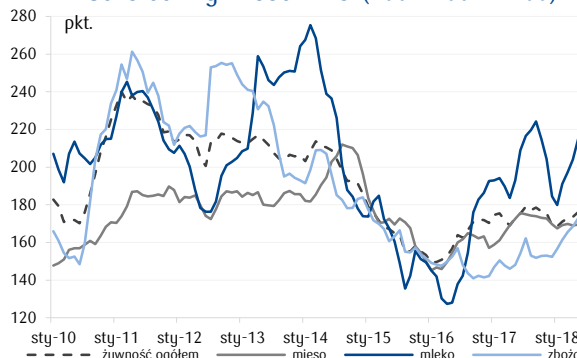
Zespół Analiz Sektorowych

analizy.sektorowe@pkobp.pl

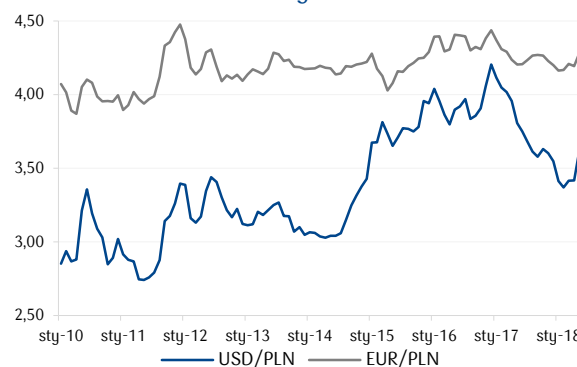
Mariusz Dziwulski

tel. 22 521 81 88

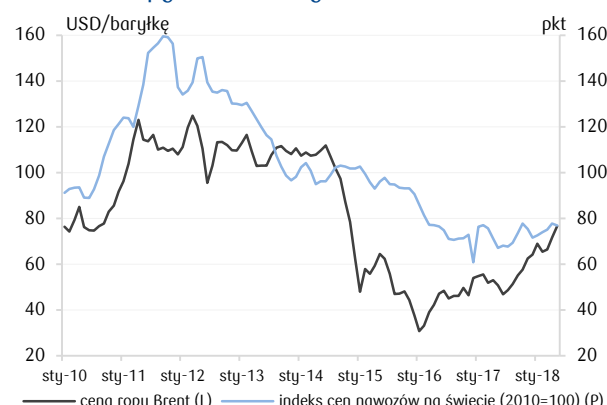
Indeks cen żywności FAO (2002-2004 = 100)

Kursy walut

Cena ropy vs światowy indeks cen nawozów

Źródło: FAO, NBP, Bank Światowy, PKO Bank Polski

Susza wpłynie na plony zbóż w Polsce

- W trzecim komunikacie dotyczącym wystąpienia warunków suszy w Polsce, IUNG-PIB stwierdził występowanie suszy rolniczej na obszarze kraju. Dotyczy ona m.in. zbóż ozimych i jarych a także rzepaku i rzepiku. Powierzchnia upraw zagrożonych suszą rolniczą w kraju w okresie raportowania (11.IV-10.VI) w przypadku zbóż jarych wynosiła 64,7%, a w przypadku zbóż ozimych 49,0%. Jest to odpowiednio 15,8 pp i 11,7 pp więcej niż w poprzednim okresie raportowania. Natomiast liczba gmin zagrożonych suszą w Polsce wynosiła odpowiednio 92,3% i 88,2% dla zbóż jarych i zbóż ozimych. Tak znaczna skala występowania suszy może przełożyć się na istotne straty w krajowych zbiorach zbóż. Według IUNG plony wielu upraw w skali gminy mogą zmniejszyć się co najmniej o 20% w stosunku do plonów uzyskanych przy średnich wieloletnich warunkach pogodowych.

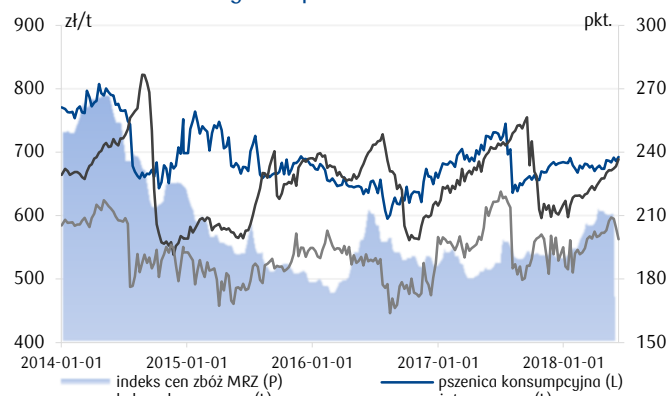
Gorsze oczekiwania dot. produkcji pszenicy w UE i Rosji

- Deficyt opadów w niektórych krajach UE m.in. w Polsce i Niemczech przekłada się na pogorszenie oczekiwań dotyczących zbiorów w UE. USDA w najnowszym raporcie WASDE obniżyła prognozy unijnej produkcji pszenicy w sez. 2018/19 o 1 mln t do 149,4 mln t (-1,4% r/r). Susze odczuwalne są także w Rosji gdzie zbiory tego zboża mogą spaść pierwszy raz w ostatnich 6 latach. USDA (raport z 12 czerwca 2018) ocenia rosyjską produkcję pszenicy w sez. 2018/19 na 68,5 mln t, tj. o 3,5 mln t mniej niż w pierwszej, majowej, prognozie (-19,4% r/r). W przypadku Rosji będzie to i tak trzeci wynik w historii, który pozwoli jej na utrzymanie pozycji lidera w eksporcie tego zboża, mimo spadku wysyłek o 13,6% r/r.
- Zmiany prognoz zbiorów w tych dwóch krajach przekładają się na spadek oczekiwań dotyczących światowej produkcji. Mimo lekkich korekt w górę prognoz dla USA, światowe zbiory pszenicy prawdopodobnie obniżą się o 1,8% r/r (w maju oczekiwano spadku o 1,4%), co nasila oczekiwanie podwyżek cenowych zbóż. Wzrosty cen mogą być ograniczone poprzez wysoką podaż pszenicy uwarunkowaną rekordowymi zapasami na koniec sez. 2017/18. Mimo spadku, wskaźnik zapasy końcowe do zużycia w sez. 2018/19 ukształtuje się na poziomie 35,4% (36,6% w sez. 2017/18) i będzie drugim najwyższym w historii.

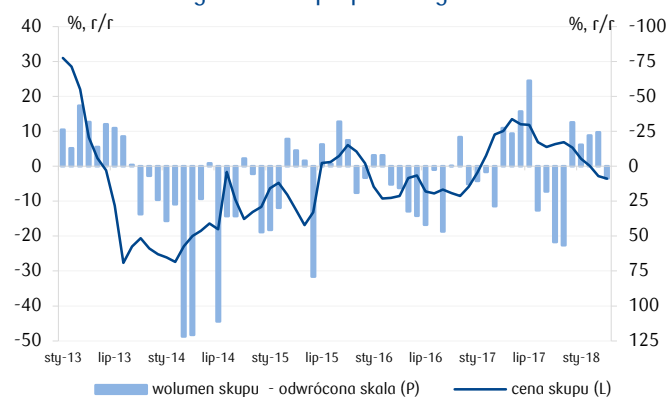
Niska sprzedaż zbóż hamuje eksport rolno-spożywczy

- Wg danych Ministerstwa Rozwoju polski eksport produktów rolno-spożywczych od stycznia do kwietnia 2018 wzrósł o 5,6% do 9,97 mld EUR. Na uwagę zasługuje jednak znaczący spadek wartości eksportu zbóż – o 52% r/r. Przyczyną spadków są utrzymujące się wysokie dostawy zboża rosyjskiego na rynek Afryki Północnej i zmiany na rynkach walutowych, które obniżyły konkurencyjność zboża unijnego. Możliwe jest odbicie eksportu w 2h18. Mimo spadku produkcji w UE w sez. 2018/19, mniejsza konkurencja ze strony Rosji oraz wyższe zapasy pozwolą na zwiększenie eksportu zbóż z krajów Wspólnoty, w tym także z Polski.

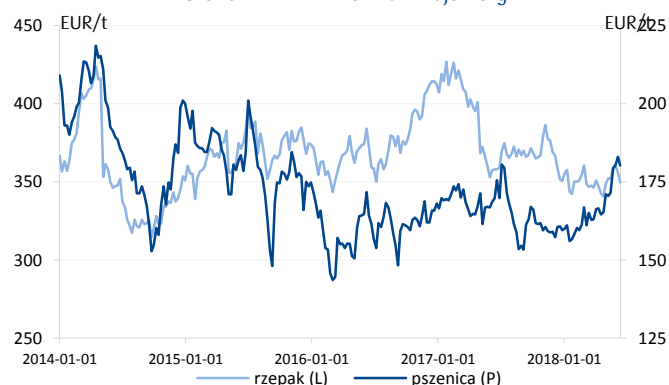
Ceny zakupu zbóż w Polsce

Zmiany cen i skupu pszenicy w Polsce

Ceny kontraktów terminowych na pszenicę i rzepak Euronext-MATIF - kontrakt najbliższy

Prognozy zbiorów pszenicy wg USDA (mln t)

	Produkcja	Eksport	Zapasy końcowe
2016/17	752,0	183,3	257,3
2017/18	758,2	182,8	272,4
2018/19	744,7	187,3	266,2
%, r/r	-1,8	2,5	-2,3

Źródło: MRiRW, GUS, Reuters, Eurostat, MRiRW, PKO Bank Polski

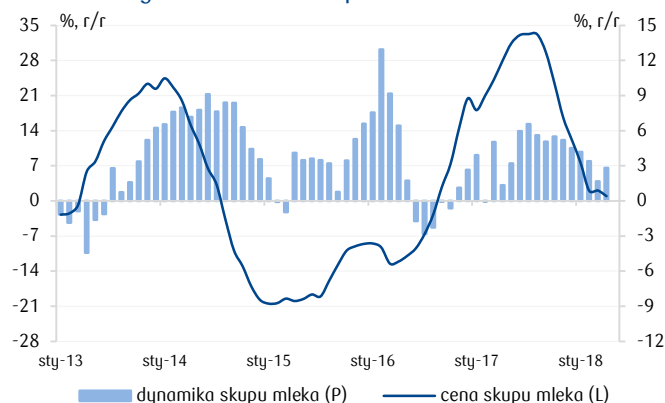
Coraz niższy wzrost produkcji mleka w UE

- Po dość szybkich wzrostach w 2h17 (+4,5% r/r), produkcja mleka w UE spowalnia. W 1q18 była wyższa o 2,9% r/r. Na niepełnych danych można oszacować, że wzrost produkcji w kwietniu wyniesie, podobnie jak w marcu, ok. 1% r/r. Decydujące znaczenie dla spadku dynamiki ma obniżka produkcji w Irlandii, która dotychczas dynamicznie rosła (+9,1% r/r w 2017). Z danych KE wynika, że w kwietniu 2018 dostawy mleka w tym kraju obniżyły się o blisko 6%. Niedobory pasz, wynikające z niekorzystnych warunków pogodowych miały decydujący wpływ na wyniki produkcji mleczarskiej w tym kraju. Produkcja mleka w Irlandii w dużym stopniu oparta jest na ekstensywnym chowie krów mlecznych i charakteryzuje się najwyższą sezonowością wśród krajów UE. Wyhamowanie produkcji może być jednak tylko przejściowe. Poprawa warunków pogodowych sprawiła, że dostawy mleka w tym kraju mogą znów zacząć rosnąć.
- Spowalnia również wzrost produkcji we Francji. W marcu wyniósł on +0,3% r/r wobec +4,5% w styczniu 2018 i +2,6% w lutym 2018. Czynnikiem decydującym w tym przypadku są ceny mleka. Ich spadek do poziomu poniżej 33 EUR/100 kg w tym kraju sugerować może obniżki produkcji w kolejnych miesiącach. Jak ocenia Europejska Izba Mleka (European Milk Board) koszty produkcji mleka we Francji w 2017 wyniosły 45,15 EUR/100 kg. Potwierdzeniem tego jest zwiększona liczba ubojów krów we Francji w 1q18 o 5,2% (w tym w samym kwietniu o 9,7% r/r) wobec 0,03% spadku w 2017. Możliwe kolejne obniżki cen mleka skutkować mogą dalszym wyhamowaniem dynamiki produkcji we Francji, ale też w Niemczech, co będzie czynnikiem niwelującym spadki cen na rynku unijnym.
- Według KE ceny mleka średnio w UE wyniosły 32,62 EUR/100 kg i były niższe o 1,7% r/r. Był to pierwszy spadek cen w relacji rocznej od października 2016. Spadek obserwowany był na najważniejszych rynkach - Niemczech (-1,5% r/r) oraz Francji (-2,1% r/r). Możliwe, że dynamika spadków cen w maju 2018 wyhamuje z uwagi na spowalniającą produkcję mleka w UE a także aprecjację dolara amerykańskiego wobec euro w ostatnich miesiącach.

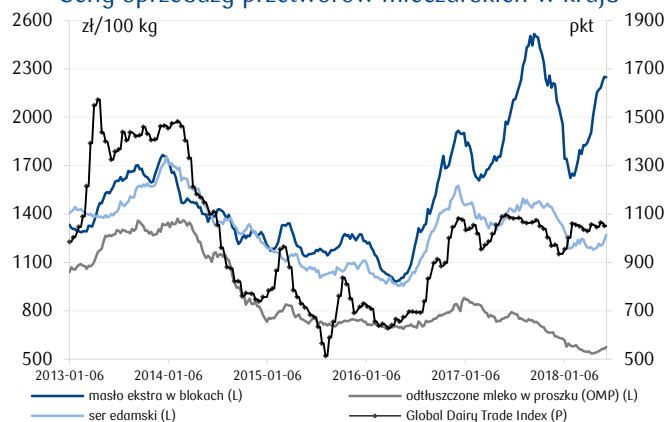
Możliwy spadek cen masła

- Ceny masła w Oceanii w czerwcu 2018 zanotowały pierwszy spadek r/r od czerwca 2016. Niższa dynamika wzrostów obserwowana jest także w UE, m.in. w Niemczech (por. wykres) a także w Polsce. Według danych MRiRW ceny masła w blokach w 1 tyg. czerwca były o 14,9% wyższe r/r wobec 20% wzrostu w maju. Odbicie produkcji w Nowej Zelandii oraz wzrost w UE, a także rosnące powoli ceny odtłuszczonego mleka w proszku. Mogą sugerować one dalsze wyhamowywanie wzrostów cen masła w kolejnych tygodniach i możliwe spadki w stosunku do rekordów odnotowanych w 2017. Ceny masła prawdopodobnie będą pozostawać jednak na wysokim poziomie wskutek utrzymującego się wysokiego popytu i niskiej podaży, która ma odzwierciedlenie w znaczącym spadku jego zapasów w UE (por wykres).

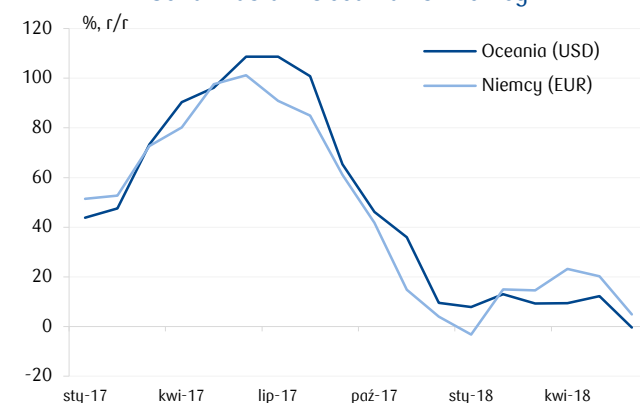
Dynamika cen i skupu mleka w Polsce

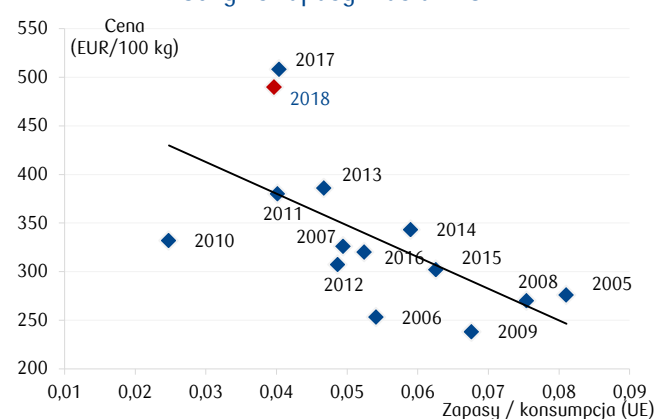
Ceny sprzedaży przetworów mleczarskich w kraju

Cena masła - Oceania vs Niemcy

Ceny vs zapasy masła w UE

Źródło: GUS, MRiRW, KE, CLAL, PKO Bank Polski

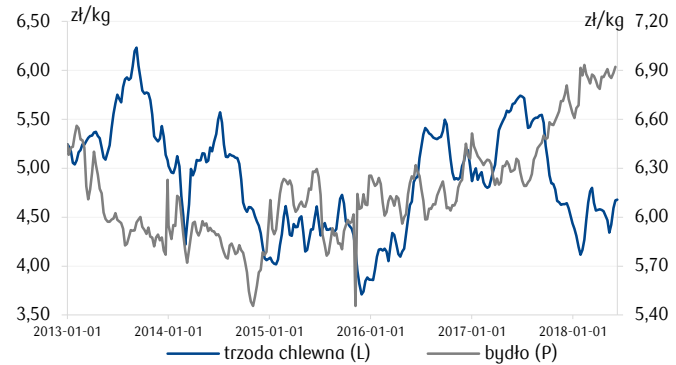
Wzrost ubojów krów zwiększa podaż wołowiny w UE

- W 2h17 odnotowano silne wzrosty cen bydła w UE oraz w Polsce. Według GUS w grudniu 2017 osiągnęły rekordowy poziom w skupie 6,68 zł/kg (+11% r/r). Przyczyną było zmniejszenie produkcji żywca wołowego na poziomie UE wspierane wysokimi cenami mleka oraz zmiany w unijnym handlu mięsem. Umożliwienie dostaw na rynek turecki spowodowało wzrost eksportu wołowiny z UE w 2017. Z drugiej strony problemy brazylijskiej branży oraz mniejsze dostawy z Australii oraz Nowej Zelandii zmniejszyły import wołowiny do UE.
- Na podstawie niepełnych danych Eurostatu można szacować, że produkcja wołowiny (mierzona wagą ubojów bydła) w 1q18 wzrosła o 2,2% r/r (-0,08% r/r w 2017), z czego uboje krów zwiększyły się o 2,1% r/r (-1,0% w 2017). Co więcej dane dla niektórych krajów m.in. Francji czy Irlandii oraz Wlk. Brytanii sugerują dalsze wzrosty produkcji. Przyczyną wzrostów są w dużej mierze spadki cen mleka, które prowadzą do zwiększenia ubojów krów. Według szacunków KE, w kwietniu 2018 przeciętna cena mleka średnio w UE-28 była niższa o 1,7% r/r wobec wzrostu o 3,6% w 1q18.
- Większa produkcja wołowiny może przyczynić się do wyhamowania wzrostów cen bydła w kolejnych miesiącach. Czynnikiem działającym na spadki może być także pogorszenie się wyników w handlu zagranicznym. Co prawda kontynuowane są duże wysyłki mięsa do Turcji, jednak w 1q18 łączny eksport z UE zmniejszył się o 17% r/r. Jednocześnie w wyniku zwiększenia dostaw z Brazylii import wzrósł o 11%.

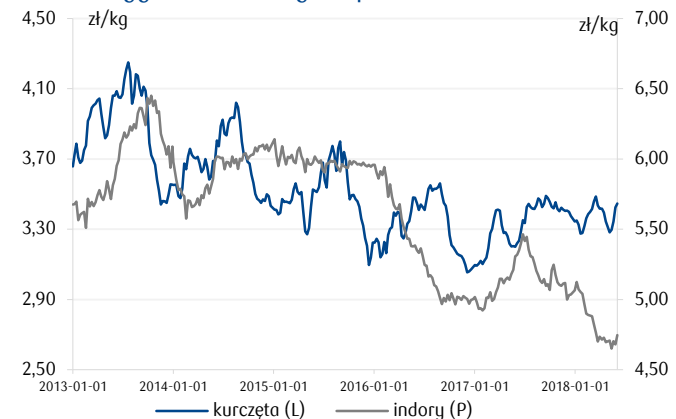
Spadek sprzedaży wieprzowiny do Chin łagodzony wysokim popytem w innych krajach azjatyckich

- Z danych KE wynika, że od stycznia do kwietnia 2018 eksport mięsa wieprzowego z UE na rynek Chin i Hongkongu zmniejszył się łącznie o 10% r/r do 553 tys. t. Jednocześnie odnotowano silne wzrosty sprzedaży do Korei Płd. (+25% do 121 tys. t), Filipin (+16% do 95 tys. t) oraz Japonii (+7% do 147 tys. t). W wyniku tego łączny eksport mięsa z UE w tym okresie wzrósł łącznie o 0,2% do 1,3 mln t. Popyt importowy w Chinach obniża się istotnie wskutek odbudowującej się produkcji w tym kraju.
- Zwiększanie eksportu na rynki inne niż chiński jest konieczne dla utrzymania wolumenu eksportu z UE. Import do Chin, które są największym odbiorcą wieprzowiny z UE, wg długoterminowych prognoz FAO-OECD do 2027 nie będzie istotnie wzrastał. Z uwagi na rosnącą samowystarczalność nie osiągnie poziomu nawet zbliżonego do tego, który odnotowano w 2016 (2,2 mln t). Co więcej wzrasta konkurencja ze strony USA, które zawęża możliwości szybkiego wzrostu eksportu przez UE. Prognozy eksportu wieprzowiny z USA są coraz bardziej optymistyczne. Wg USDA w 2018 zwiększy się on o 6,4% r/r, a w 2019 o 2,9% r/r.

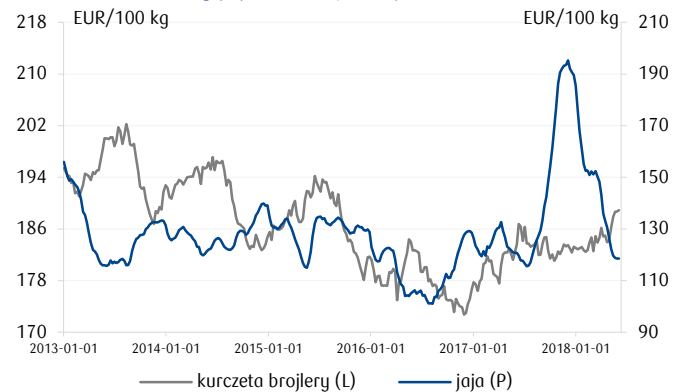
Ceny zakupu trzody chlewnej i bydła wg wagi żywej

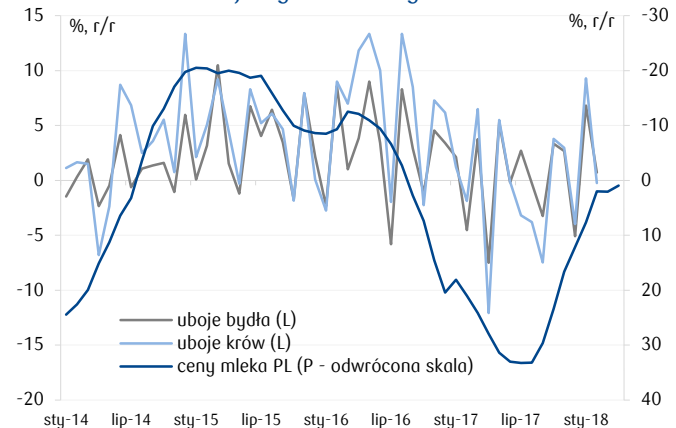
Tygodniowe ceny skupu drobiu w Polsce

Ceny jaj i kurcząt brojlerów w UE

Uboje bydła vs ceny mleka

Źródło: GUS, MRiRW, KE, Eurostat, PKO Bank Polski

Kolejny rok spadków cen malin

- W 2017 ceny malin do przetwórstwa w Polsce obniżyły się średnio o 12% r/r (do 4,40 zł/kg). Spadki cen obserwowano mimo mniejszej r/r krajowej produkcji malin (wg GUS -19% r/r do 105 tys. t). Spadek cen wynikał z wysokiej produkcji w Serbii (największy eksporter malin mrożonych do UE) potwierdzonej wzrostem ich importu do UE (+8,4% r/r lipiec 2017-marzec 2018) a także ze zwiększonych dostaw mrożonych malin z Ukrainy do UE (+43% r/r).
- Rok 2018 może być kolejnym, w którym odnotuje się spadki cen tych owoców. Wskazują na to niższe o ok 18% r/r ceny malin mrożonych na koniec sez. 2017/18 (por. wykres) a także sytuacja cenowa w Serbii, gdzie zbiory malin rozpoczynają się wcześniej niż w Polsce. Na początku sez. 2018/19 ceny malin oferowanych do przetwórstwa w tym kraju kształtowały się na poziomie 0,8-0,9 EUR/kg (za IEG Vu), a niski poziom cen poskutkowało strajkami wśród serbskich producentów malin. Niski popyt ze strony przetwórstwa nie zapowiada jednak istotnych podwyżek. Rekordowo wysokie ceny mrożonych malin w latach 2015-2016 obniżyły światowy popyt na te owoce i pozwoliły na odbudowanie zapasów.
- Wspomniany poziom cen w Serbii sugerować może spadki w Polsce, zwłaszcza przy prawdopodobieństwie wzrostu krajowej produkcji. Ostateczny poziom zbiorów będzie uzależniony od dalszego przebiegu warunków pogodowych, m.in. od występowania suszy, którą odnotowano także dla upraw krzewów owocowych. Co więcej, według raportu GUS o wiosennym stanie upraw rolnych i ogrodniczych, plantacje malin ucierpiały wskutek wysokich mrozów w lutym i marcu, co wpłynęło na ich gorszą kondycję. Te czynniki mogą mieć jednak mniej istotne znaczenie dla dalszego kształtowania cen. Świadczą o tym bardzo niskie ceny skupu malin letnich do przetwórstwa na początku bieżącego sezonu – wg IERiGŻ-PIB w 2 tyg. czerwca 2018 wynosiły 2,50-2,60 zł/kg loco zakład.

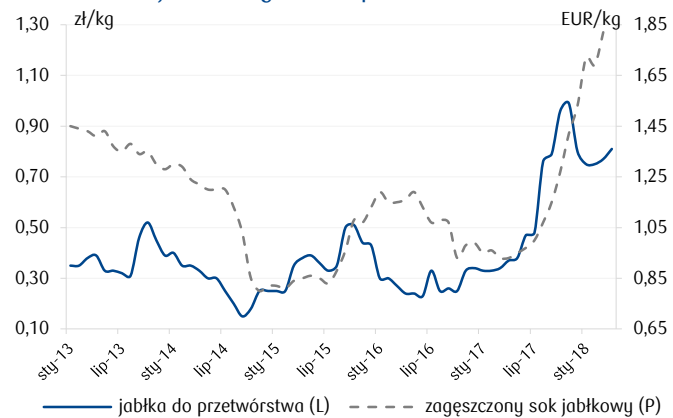
Mniejszy eksport jabłek z UE

- Według USDA unijny eksport jabłek w sez. 2017/18 zamknie się wolumenem 820 tys. t (-45% r/r), jest to o 180 tys. t mniej niż przewidywano pod koniec 2017. Spadki eksportu będą wynikiem mniejszych wysyłek z Polski, głównie na rynki wschodnie (Białoruś). Mniejsze dostawy z Polski na rynki wschodnie kompensowane są m.in. większym importem jabłek z Iranu. Z prognoz USDA wynika, że kraj ten eksportując 700 tys. t jabłek (3-krotnie więcej r/r) wysunie się na 3 miejsce w światowym eksporcie tych owoców, wyprzedzając Polskę. Przy utrzymaniu dotychczasowej dynamiki spadku (-41% r/r w 3q17-1q18), eksport jabłek z Polski w sez. 2017/18 może ukształtować się na poziomie ok. 650 tys. t. Więcej jabłek wyeksportują USA (995 tys. t) oraz Chile (730 tys. t).
- Zmiany w światowej strukturze handlu jabłkami są przejściowe i wynikają ze zmian w produkcji w UE. W sez. 2018/19 prawdopodobna jest znacząca odbudowa eksportu z UE, jednak przy mniejszych dostawach jabłek a Chin.

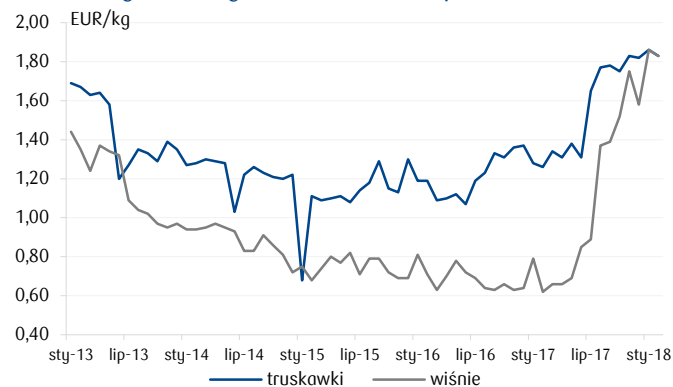
Miesięczne ceny skupu owoców i warzyw do konsumpcji bezpośredniej w kraju

Ceny skupu jabłek do przetwórstwa i ceny soku jabłkowego w eksporcie z Polski

Ceny mrożonych owoców w eksporcie z Polski

Ceny mrożonych malin z Polski

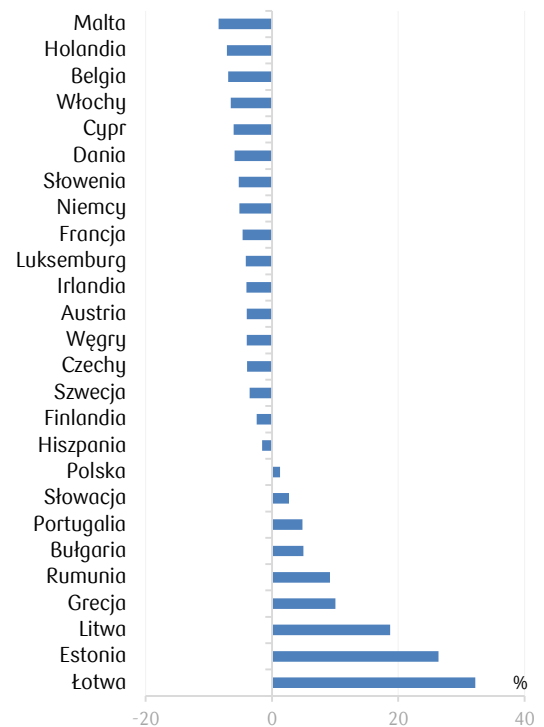

Źródło: ZEO IERiGŻ-PIB, MRiRW, GUS, PKO Bank Polski

Budżet na rolnictwo w latach 2021-2027

- 1 czerwca 2018 KE opublikowała propozycję zmian w budżecie na wspólną politykę rolną (wpr) na lata 2021-2027. Wynika z nich, że **budżet UE dla 27 państw członkowskich (bez Wlk. Brytanii) na wpr wynosił będzie 365 mld EUR, co oznacza redukcję o ok. 5% w relacji do obecnego budżetu.** Niemniej, udział wydatków budżetowych na wpr zmniejszy się z 37,6% w obecnej perspektywie finansowej do 28,5% w przyszłej perspektywie finansowej. Powodem ograniczenia środków jest luka spowodowana brexitem, która wpływa na zmniejszenie możliwości budżetowych UE. Wynosi ona ok. 12 mld EUR i będzie uzupełniana poprzez redukcję obecnych programów, w szczególności polityki spójności i polityki rolnej.
- Na pierwszy filar tj. m.in. dopłaty bezpośrednie, przeznaczone zostanie 286 mld EUR. Z zapowiedzi Komisarza ds. Rolnictwa w KE Phila Hogana wynika, że płatności bezpośrednie nie powinny być niższe niż 4% w każdym kraju członkowskim w odniesieniu do obecnej perspektywy finansowej (2014-2020). Niemniej, niektóre państwa, w których wysokość dopłat bezpośrednich na 1 ha nie przekracza 90% średniej unijnej, mogą liczyć na zwiększenie kwoty dopłat. Dotyczy to przede wszystkim krajów bałtyckich (Litwa, Łotwa, Estonia) oraz Europy Wschodniej m.in. Rumunii oraz Bułgarii. Zgodnie z tym, co mówił Jerzy Plewa - dyrektor generalny w Komisji Europejskiej ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, **w Polsce redukcja dopłat bezpośrednich wyniesie 0,9%.** Niemniej, zmniejszą się różnice w dopłatach bezpośrednich dla polskich rolników w stosunku do krajów zachodnich.
- Istotne jest również zwiększenie **wsparcia dopłatami bezpośrednimi dla gospodarstw małych i średnich poprzez zastosowanie obowiązkowej redukcji dopłat po osiągnięciu określonego pułapu dochodowego.** Według propozycji KE kwota dopłat będzie zmniejszana przy przekroczeniu dochodu 60 tys. EUR i ograniczona po przekroczeniu 100 tys. EUR (plus koszty wynagrodzeń i pracy własnej).
- Na drugi filar wpr - rozwój obszarów wiejskich - przeznaczonych zostanie 79 mld EUR, o 10% mniej w stosunku do budżetu 2014-2020.
- Nowa propozycja budżetu na lata 2021-2027 obejmuje silniejsze powiązanie z celami środowiskowymi. 40% budżetu przeznaczonego na rolnictwo powinno być przeznaczone na przeciwdziałanie zmianom klimatu i 30% środków z PROW (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich) - drugi filar - na działania sprzyjające ochronie środowiska.
- Jest to na razie propozycja budżetu. Szczegóły dotyczące przesunięcia środków między filarami oraz ostateczna wysokość kwot, które zostaną przeznaczone na poszczególne programy będzie przedmiotem negocjacji przez państwa członkowskie w najbliższym roku. Propozycja zmniejszenia dopłat bezpośrednich nie spotkała się z uznaniem m.in. Francji oraz Danii, które optują za utrzymaniem obecnych pułapów. Prawdopodobne jest, że porozumienie w sprawie budżetu na wpr nie zostanie osiągnięte przed wyborami europejskimi zaplanowanymi na maj 2019.

Zmiany w proponowanych pułapach na płatności bezpośrednie i ich alokacji w krajach UE-27 (bez Wielkiej Brytanii) w cenach bieżących (EUR) pomiędzy perspektywą finansową 2021-2027 a 2014-2020*

*Zestawienie oparte na planowanych budżetach dotyczących płatności bezpośrednich, liczonych w cenach bieżących, na lata 2014-2020 i 2021-2027. Nie uwzględnia rzeczywistej realizacji budżetu i możliwych przesunięć między filarami w poszczególnych krajach członkowskich.

Źródło: KE, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-cap-strategic-plans-annex_en.pdf, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0608:0670:EN:PDF>, PKO Bank Polski